„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСе** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Православно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 85. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 2. ЈУНА 1899. **ГОДИНА XXXIV.**

Поравнање.

Новинарство труби на све стране да је између Аустрије и Угарске постигнут споразум, да је питање о поравнању решено.

Истина је. Али у колико.

Није се могло склопити редовно поравнање од десет на десет година као што је до сад чињено. Склопљено је само до 1907 год. Угарски министар председник победио је у питању банчине заједнице и победио је у питању самосталности. Попустио је у питању времена. Да сведемо све ово уједно. Угарски министар председник успео је да заједницу банке продужи до 1907 год., успео је да привремено поравнање протегне до 1907 год. А ако се до тога времена не склопи законитим путем поравнање између Аустрије и Угарске, да свака држава може самостално уредити своје економске прилике.

На први поглед изгледа ово врло велики успех. И нема сумње да је аустријска влада претрпела овом приликом пораз. Угарски министар-председник победио је и морао је победити. Морао је победити за то, што је круна претходно на то пристала, и што су се све странке угарског сабора у томе питању сложиле. Међу аустријским странкама није могло доћи до тога споразума. И да је Селова влада пала, не би било у Угарској странке, која би могла друго становиште заузети.

Но, ко рачуна у стварну добит овога успеха, тај се љуто вара. Питање о поравнању није овим скинуто с дневног реда и оно се неда скинути. Отворена рана није ни сад залечена. Питање о квоти није дирнуто и није се смело дирнути. Угарски министар-председник није смео такнути у ово питање. И то је оно што је најглавније.

Нађен је пут и начин, да се у форми повољно реши питање о заједници, али није испитан начин, да се и стварно реши.

И природно је, да ће за најкраће време избити на површину питање о квоти. А кад избије ово, нема сумње, да ће Аустрија тражити да у томе одмазди Угарској, што је у форми морала попустити.

Борба ће дакле и даље трајати. И борба ће ова двојином жешћа бити. Као што су данаске угарске странке сложно приномогле да победи угарска влада, тако ће се странке у Аустрији сложити, да у питању квоте нађу мелема данашњем свом поразу.

Јасни звук победоносне трубе угарске ослабиће за најкраће време. Утишаће се чим избије на површину питање о квоти.

И тада ће наступити нова борба, нова преговарања. И може бити да ће и том приликом бити постигнут какав привремени успех, али зло неће отклоњено бити. Оно ће се само претрпати, да после двојином јаче избије. Из основа се мора све променути, да се дође до жељена и стварна успеха, до праведног и правичног односа између Аустрије и Угарске. Хоће ли се пак то моћи постићи, или ће пак свако себи повући и самостално живити? Ово последње изгледа много вероватније, јер је природније.

Поглед на економно-политично стање Црне Горе.

III.

Како да се помогне.

Како да се помогне економно стање једне земље, па ма било и маленс, то је велико питање и читава студија, за које ја нисам спреман, ни вољан преко новина у тако строгом облику расправљати. Мени ће бити доста, ако подигнем завесу, да сви видимо што нас притиска, и пут којим нам треба поћи, ако желимо себи добра.

Ја знам да ће многи рећи: Ми видимо и кроз ту завесу, али нема излаза.

Ја сам често пута слушао речи: „Да је ово добро, неби наше било — ту би били Енглези или Французи“. И ја не тврдим да је тако добро, али пошто бољег нема, не сме се клопути, јер би још горе било. Ја знам и то, да се тешко лаћају рада и заната руке, које су вечито ханџар држале. Али?!

— Морамо радити. — Морамо учити. — Морамо штедити!!!

Планински предео (крај) наше домовине, и ако је тежак у саобраћају и оскудан у водама, има ипак своје добре стране; само се њима треба знати користити. Ту су нам шуме и још у довољној количини, ту има места и сточарству, само треба умети. Истина, наше су шуме доста неприступне и нису тако обилате, да би се могли отуд бог зна чему надати; али нама би и тиме поможено било, кад би бар туђу дрвенарију истисли, а особито кад би то наше руке израђивале. Како би лепа помоћ била, кад би бар зими, кад нас снег затвори и почне се од дуга времена зепати, узели алат у руке, па учили тај златни занат!

И наше сточарство би нам било од велике помоћи, кад би га унапредили и подигли; али и то треба умсти, јер је сваки рад, ако га не разумемо, само одер. Колико се пута чује код нас: „Залуд се човек око њих мучи“ — „полиписале су ми зимус све од глади“ — и т. д.

Ми смо свему овоме криви. — Ми обично шиљемо, да нам стоку чува и пази чобан, којем би такођер чобан требао. За то баш, што је стока, треба јој прави чобан. Никад наши чобани не промисле зрело, колико имају пиће (зимпице) и на колико брава и за које време то може дотећи — већ се тера онако као у маглу, па куд издере. Ако је зима мека и блага, онда искобеља некако; ако је оштра и снажна, онда му или угину или ослабе глађу, тако да се никад више не дају опоранити.

Најпосле: Како стоку пазиш тако ће и она тебе. — Ако је ситана, бићеш и ти. — Ако је напојена, бићеш и ти. — Ако је чиста, бићеш и ти.

Наша такозвана висораван, која има изгледа, као кад би у највећем бесу валова море се окаменило, — има гдегде по коју рупчагу, која подноси доста разних усева, особито кромпир и зеље (купус.) По њој се може и ситна стока држати. Ту су се наши стари одржали, па је не треба са свим напустити.

О Жупи имао би човек много што-шта рећи. То је већином ново освојени крај, који се такође нашао необрађен и запуштен у рукама невешта и сиромашна народа. Ово је земљиште иначе плодно и подесно за сва могућа подузећа. Почињући од Никшића, у коме се обилато рађа кукуруз, пшеница, раж, зоб, дуван, кромпир и сва зелен — па даље долином Белопавлића-Зетом све до мора; свуд се пружа боља и боља погода земљорадњи, подизању винограда, воћарству, пчеларству, индустрији и т. д.

Кад год сам прошао Брдима и Речком Нахијом и видео поред осталог оне дудове (мурве), како су бујне, како напредују, чисто би рекао, да нам кажу: „Ево нас, нема вас!“ Јест, срце вас мора заболети, кад видите, како је народ код очију слеп и невиди, то благо, где би могао толику индустрију (гајење свилене бубе) развити, да би му само то довољно било за живљење.

Смешно је и жалосно видити, како су од Подгорице до изпад Данилов града путем у наоколо подигли дивљи багрен, који ће им бајаги служити за хлад и украс. Ово је по државној заповеди учинио један наш високоучени страни професор. У Немачкој се власт код онога и тако радног и културног народа истиче, плаћа појединцу чак и кад на свом земљишту питомо дрво, особито дуд, усади. А код нас: — Зар куд боде толико што шта, нека и дивљи багрен!

Свим овим земљиштем осим Никшића ванредно добро успевају и најблагодарније воћке, особито лоза; а у Бару и Улцињу као нигде на свету маслина. Па?! Нема готово ништа, народ се збунио сиромаштином, па ни мући; а странци увозе годишње само фабрицирана пића за 80.000 ф. Многи неће веровати, али ја могу доказати.

За Црну Гору 80.000 ф.?! Кад би људи само ово сузбили, доста би се помогло; а шта би тек онда било, кад би тај новац употребили на подизање наших винограда и маслина!

Од како је Бар и Улцињ освојен, нико о тој богатој маслина не води рачуна — немари, остаће оне старе маслине, да нам служе као доказ епохе освојења.

Сад је почела и код нас „пероноспора“ претеча „филоксере“, али о томе се слабо мисли. Сви кажу: „Бог ће помоћи.“ — Али како, не пита нико. Та ваљда тек нећемо чекати штрцалке из Русије!

Има код нас људи који су пре имали по стотину улишта (кошница) и т. д. А шта би тек онда било, кад би то рацијонално подизали, кад би увели Ђерзонке а нарочито Живановићеве кошнице. Но код нас се сваком напредном покушају ругају: „Ове горе не љубе реголе“ — то је најмилије рећи онима, који би мало више били позвати да се старају о напретку. Опомињем се, шта се радило са јадним професором И. Бсаром, када је почео радити

ПОДЛИСТАК

ЉУБОМОРА.

— Бити жена уметнику, није лака ствар, верујте ми.

Тако рече старија дама млађој, која беше неизмерно срећна, а беше жена једног сликара и дошла била са својим мужем, да учини прву посету својој старијој другарици.

Велике, плаве, детињске очи младе жене не потамнеше ни за часак. Била је тако поносна и срећна, што јој сви завиде, што је она жена лепог и ваљаног сликара, на коме се на први поглед могло видети, да је женијалан уметник.

Нису је поплашиле ни опомене старије пријатељице њенога мужа. По свој прилици да и она завиди, као и све остале, па само хоће да јој помути срећу и блаженство. Али то јој неће поћи за руком.

Баци нежан поглед на свог мужа и ухвати га под руку. Обузео је неизмерни љубавни осећај и целокупна душа њена беше његова.

Одавна га већ љуби потајно. Он то није ни слутио. Приметио је на једном уметничком вечеру, кад су га други учинили пажљивим и честитали му, што је занео јединицу једног милијунара. Његове црне, ватрене очи засветлише се. За часак се угризе својим белим зубма за доњу усну. Деспицом пак махну по ваздуху, као да је што пресекао. Можда је пресекао невидљиву везу каквог старог одношаја. Неки су говорили, да је женијални уметник упао био у вигове једне женске, која не беше достојна њега.

Кад је младић погледао на младу девојку, која га је гледала оком пуним вреле љубави учини му се, да му се рађа ново сунце. Чиста, несебична љубав испуни му срце. Румену ружу, што му увела висила у рупици од капута, далеко баци од себе, за тим је молио девојку, да му да један пупољак из своје ките цвећа. Осетио је, како је задрхтала девојка, кад је узео за руку, и он је узе под руку, па се после није одмицао од ње.

Отац се смешио кад је то видео. Знао је за љубав своје ћери и радовао се, што је најзад нашла одзива.

Сватовско путовање, што га учинише у Италију, прође девојци као какав леп сан. Муж је увео у чаробни свет уметности. Док су путовали, с осмехом је уживао у неизмерној љубави. Али после, кад су се вратили кући и уметник се с новом вољом спремао за свој рад, та љубав поче да буде неудобна.

Млада женица спремила беше за се диван кутић у радионици свога мужа, која беше красно намештена и светла. Седела је па свилени душеци под високим палмама, у чијој близини су цвркутале птице око сребрнастог водоскока.

Четући се за увом, замишљено стаде муж пред њоме.

— Па, ту зар хоћеш да будеш? увек не можеш бити ту, као на пример сутра. Сутра у 10 сахата доћиће ми модел за вилу бродарицу и онда, драга моја, нећеш моћи ту бити.

Женица га погледа великим невиним очима.

— А зашто не?

Муж је одведе до ногара, где је било разастрто платно. На платну беше контура неке женске вита стаса, како се наслонила па једно дрво.

— То хоћеш да сликаш?

— Да, драга моја, мисао та почива већ одавна у мени. Погледај то младо женско тело, што мириши као пролеће по сред густог шумског зеленила.

— Зар неби било боље, да насликаш какву срну на место тога? — питала је жена, а муж се смејао.

— Срна није вила бродарица.

— И за то ти треба жива женска као модел? — питала је жена плашљиво.

— Да. Имам изврстан модел. Бела јој кожа као снег. Чудноват створ. Коса јој је опет црвена, ванредно лепа и црвена . . .

Чисто одушевљено рече ове речи, а жена га гледала укочено.

— Тако што се ретко може наћи. Стога морам употребити прилику, лане моје. Златна медаља ће бити зацело моја, ако ми ова слика испадне за руком.

— Јеси ли је већ сликао?

— До сад само овако . . . гледај . . . је л' да је лепо!

Жена грчевито стисне платно у својој руци. Неки јаки бол јој заустави дисање. Беше лепа, ванредно лепа, очи јој зелене, коса црвена и светла.

— Молим те да је не сликаш — рече шапућући и платно јој испаде из руке, која је дрхтала. Затим га загрли и стане поново молити и преклињати.

Муж јој се с почетка смејао, за тим се узбиљио и најзад остао при томе, да му женица не сме сутра доћи у радионицу, док модел не оде.

— Али шта да чиним без тебе? За то сам се удала за тебе, да будем увек с тобом.

— Ал' не онда, кад је модел код мене, драга моја. То је немогуће.

— Ја ћу мирно седети у свом кутићу.

— Не, то не може бити. Ти не смеш чути речи мог модела, а не смеш бити ни љубоморна, јер онда ниси за жену једног уметника.

Женица је тужно уздисала.

— Да не будем љубоморна? Али кад те тако јако љубим!

— Треба да имаш вере у мени.

— Па ја ти и верујем . . . али . . . ти би ипак можда могао да сликаш што друго. Ја сам видела, да ти сликаш само историјске слике. Да сам знала, да . . . сликаш . . . да . . . сликаш . . . и тако . . . што . . . ја . . не бих . . . за тебе . . .

Последњу реч није могла да изговори, и ако би то била само лаж. Муж допуни реченицу смејући се:

— Не би пошла за мене, је ли?

— Би . . . би . . . јецала је женица и паде мужу око врата.

Уметник нежно скиде са чела своје жене ретку косу кестенове боје. Није била лепа. Беше без боје. Не беше на њој ништа уметнички. Само плаве јој очи беху лепе, а из њих је говорила безгранична оданост, кад их је подигла горе испуњена топлим осећајем.

Ствар остаде на томе. Сутра дан у 10 сахата зачу се звоњење. Уметникова жена је стајала у ходнику са шеширом на глави и

о пчеларству и подизању воћа (шљива) и сађењу кромпира по Зети!

Наш је риболов тако богат, да би у рукама једног напредног народа могао чинити знатну конкуренцију по свима светским трговима. А овамо шта видимо? Осуше неколико скоранаца, и то је све.

Причала ми је мајка, која је још жива, да је она сама радила од наше кудеље платна — да пре није нико носио кошуљу или ма шта било, што није све наша индустрија била. Данас би то још лакше ишло, јер имамо подеснија земљишта.

Дакле дало би се помоћи?! —

Зар се не можемо и ми одати занатима? Зар се та несрећеност оних паразита, те се називљу „трговци", не да сузбити и то потпуно оправдано без икаква насиља? Зар наше дичне Црногорке неби могле и опет прихватити преслицу и иглу у руке?!

Зар нама свима није боље и поштеније радити, штедити и учити, него ли се толико вући по свету да нам се ругају: „ено просјака — ено дошао да наджирава" и т. д.

Црногорци и миле Црногорке, отресите се рђе и прионите на рад, па ће вам и Бог помоћи. — Закуните се сви да нећете више ништа туђинско ни на себе ни у себе ставити! А ви, који се по положајима својим судбином народа бринете: Побринте се, да се што пре реши питање о регулисању Бојане; тиме би се исушило Скадарско Језеро (Блато) — уклониле честе поплаве најплоднијег нашег земљишта и добило неколико стотина хиљада рала најбоље земље на свету!

Најпосле кажем: Ми се можемо и сами помоћи, а то би нам служило на част. — Нама се може помоћи, ако се хоће, без ичије штете; а помоћ нам је свакојако и то брза потребна. Justus

---

Питање о Босни и Херцеговини

у књижевности и у стварности.

Преведено из листа „Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщения".

VI.

За период од 10 година аустријског господства примећује се (од 1885. до 1895.) велики мањак код мухамеданаца, а затијем и код православних, у католика пак и Јевреја силни прираст. То се још јасније може видјети у Сарајеву; нешто се слично, без сумње, догађа и у другим градовима због наваљивања трговаца, индустријалаца и чиновника, од којих многи долазе с породицама, сви су они с малом разликом, католици. Посве нови елеменат чине протестанти и назарени.

Увеличавају се придошлим елементима не само градови, већ и села. 1885. г. било је 17.400 дошљака, међу којима је било 15.273 из Аустро-Угарске, а остало 2.127 из Немачке. На жалост, ми немамо података за 1895. г., кад им се број бар морао удвојити, јер је тек од 80. год. почело њихово насељавање. Сви се ти колонисти насељавају на бољој земљи, у т. зв. Посавини (по долини ријеке Саве) и по другим сличним долинама.

Дакле први је резултат аустријске окупације слабљење мухамеданаца и православних и помножавање на њихов рачун помоћу придошлих елемената — католика и Јевреја. У градовима као у Сарајеву, главни су господари били Турци (31.200), за њима православни (6.000), даље Јевреји, Цигани, а католици су били пошљедњи; сад их је пак два пута више од православних; они ће скоро достићи мухамеданце, а с њима расту Јевреји.

Међу придошлим елементима, разумије се да у трговачкој класи главну улогу играју Јевреји, а у сељачком Нијемци из Аустро-Угарске и Њемачке. Тако Босну и Херцеговину насељава њемачко-јеврејски елеменат, а на рачун не само православних и мухамеданаца, већ уједно с тијем и католика урођеника.

Једном ријечју аустријска окупација спрема Босни и Херцеговини опћу судбу колонија, гдје дошљаци постају господа, а урођеници постају клоти или груби материјал, који употребљавају за тежак посао или за највећу тиранију.

Да Аустрија на Балкану ради као пуномоћник Њемачке и Инглеске, то сад не подлежи сумњи. Прва тражи у томе своје колонијалне интересе, јер се умјесто да тражи мјеста за колоније у даљим дијеловима свијета, гдје се оне временом могу оцијепити од митрополе, Нијемцима даје могућност насељавати се на сусједној земљи, која по природноме богатству не изостаје од других удаљених. А Инглеска хоће да на тој земљи нанесе Русији ударац С тога ју је за пошљедњих година врло забринула промјена Русије у држању с Турском. Послушајмо дакле опет искреног Томсена.

3.

Dr. Petrinjcensis. — Bosnien und das Kroatische Staatsrecht. Eine historisch juridische Studie. Agram. Druck von Anton Schob; 1898.. in Marin 8", I., 261.

Циљ је тога дјела доказати, да се Босна и Херцеговина морају сјединити с Хрватском из три узрока: 1.) с тога што јој те провинције припадају јуридички по историјскоме праву; 2.) што су Хрвати увијек били вјерни дому Хабсбурговаца и 3.) што то захтијева економска неопходност, јер ће Аустрија без тога умријети од глади.

Постулати дјела доста показују, у колико високо стоји та историјско-јуридичка расправа у ученом погледу и они одређују степен политичког смисла пишчева; с тога ћемо њима и почети, да оцијенимо цијело дјело и његову тенденцију.

Ево како он мотивише своје дјело:

„На окупацију Босне — говори он — коју су учиниле војске Аустро-Угарске монархије 1878. г., све до сад је повргавајућ неједном претресању, гледају као на чин, чије се оправдање налази у средњовјековном jus fortioris (праве песницу)".

На првим редцима ми се сретамо с лажи и незнањем пишчевим.

Окупацију нико није држао и не може је држати за чин „права силнијега", чија употреба у овом случају није имала мјеста, јер га је Аустрија учинила по међународном уговору, опуномоћена у томе великим државама, представницима Европе, уз то с пристанком правога господара окупираних провинција, турског султана. С тога ниједан турски војник није испалио пушке на Аустријанце при уласку и турска војна власт није у Сарајеву остала, чим су Аустријанци ушли. Од Аустрије је само зависио начин и својства, како ће извршити на њу метнуту мисију. Како је то она вршила, видјели смо.

Али писац иде још даље. Он се стара доказати, „да је свијетла Хабсбуршка Династија, као управитељ Хрватске круне и носилац хрватскога државног права, имала и има не само право, већ и свећени дуг владати старом хрватском земљом, Босном с Херцеговином, и сјединити је с метрополом." С том је цијељу писац и написао своје дјело, — и „излази као представник јуридичке самовијести (Rechtbewusstsein) читавог народа;" дакле говори „у име народа". „Тај узрок — говори он даље — и свијест, да говоримо у име народа, који с чистом савјешћу и оправданом гордошћу може ступити пред свога краља и тврдити, да он за се није никада тражио ништа такво, што у исто вријеме не би било у интересу династије и цијеле монархије, даје нам храброст да побиједимо препреке и подигнемо свој глас за добро и право хрватског народа."

Споменув, како су се Хрвати од 1527. до 1849. г. износили за примјер вјерности Хабсбурговцима пред другим поданицима, он долази на закључак, да је окупација Босне и била учињена на историјском, јуридички неоспоривом основу, који пред очима Европе мора оправдати и анексију, која из тога излази.

Све се то говори у предговору, а даље долазе докази тих права на основу историјских података.

Али, сретан при самом почетку факт, да Хрвати сами врло рано (1102. г.) потпадају под власт угарских краљева и да су остали у такву положају до данас, писац се стара доказати, да се заједно с њима у истим одношајима према Угарској налазила и Босна, а Хрватска се краљевина ширила и даље „на запад и југ, те је Босна била управо у средини краљевине" (стр. 46.).

Писац свим силама хоће да преда Босну Угарској којој су се тада (и још раније) покоравали Хрвати. У опће, високо подижући В. Клајића, као поборника хрватства он се оружа и против њега, што је признао, да је босански бан Кулин био суверен, а не вазал угарскога краља и посвећује томе њеколико страница (стр. 13—18.).

Доста је чудно наћи у Хрвату тако ревносна заштитника права Угарске. Али се то тумачи тиме, што Хрват под именом Угарске разумијева Хрватску и употребљује имена или заједно Угарско-Хрватску, или Хрватску, као дио мјесто цјелине. То је термин, који је пронађен у најновије доба, када се појавило и пароходско друштво „Ungore-croati", но како је он могао упасти у старе документе?

Из множине цитата, може се видјети како се автор не стјешњава правити закључке, прескачући средњи члан, који треба да веже почетак с крајем. На основу тога, што су панонски и илирски Хрвати давали главе далматинских Хрвата даровe, он закључује — дакле, били су његови поданици; по томе је освојеној Хрватима Далмацији припадала и Босна (стр. 30). Спомиње се у хроници, да су Бугари нашли међу Дунавом и Балканом у горама Севере, а у западноме дијелу „словенске народе т. з. седам родова" (ἀπὰ γενεάς); одатле автор закључује, да су то били Хрвати (стр. 36—37).

Са пута Сантовчана.

Као што смо у прошлом броју »Заставе« јавили, Сантовчани су се крепули из манастира Раванице у недељу по подне у манастир Јазак. И тамо су врло лепо дочекани. Било је благодарење па одмах за тим и мало песме, свирке и играња, где су се веома добро провели са нашим младим и старијим светом из Јазка.

Путници су у манастиру провели ноћ, па су кренули у понедељник у јутру у манастир Опово. Но тај пут води преко Ирига, а Ирижани нису могли ни овом приликом друкчије, но онако како то они знају. Било је кола у сусрет; дочек с прангијама, у цркви богослужење где је дивно појало певачко друштво, мало поткрепљења па онда братска пратња према Опову.

На путу између Ирига и Опова састали су се Сантовчани и њихова пратња са посвећеним бискупом Варшаком, који је ишао да кризма своја стада. У манастиру Опову био је такођер диван дочек, благодарење и ручак, а у манастиру Крушедолу била је вечера и преноћиште. Тамо им је новоизабрани епископ Шевић изговорио беседу и искрено их дочекао.

У уторак у јутру кренуше се наши путници у Карловце, где су стигли око ½11 часова. Ушли су одмах у саборну цркву, где се за неколико тренутака искупило цело Карловце. На благодарењу служио је ректор богословије Вучковић и професори Летић, Јакшић, Живковић, Маширевић, новосадски парох Велић, крушедолски јеромонах Ђукић, као и крушедолски ђакон. На кору су певале гимназисте а за певницом богослови. Ректор Вучковић поздравио их је у престолници митрополије, похвалио их је, што су отишли да се поклоне српском светитељу цару Лазару, пожелио им среће на даљем путу.

Одатле су отишли у патријаршески двор, у синодску дворану. Кад су се искупили, ушао је патријарх Георгије, где га је у кратком говору поздравио сантовачки учитељ Илкић и нагласио да су дошли да изразе »патријарховој« особи поштовање, и желе му, да још дуго остане на том месту у корист народа и цркве. Патријарх је одговорио да му је то јако мило, па их је онда храбрио да се не боје. Он рече: Купио сам вам земљиште за школу и цркву, и

огртачем на себи, кад је собарица отворила врата.

Унутра уђе изванредно лепа женска са дрским осмехом око својих пуних, румених усана. У зеленкастим сјајним очима је севао слободан, дрзак поглед.

Чисто са сажаљењем смешила се на младу женицу . . . за тим је нестаде у уметниковој радионици.

Жена хтеде да иде свом оцу. Тако је обећала свом мужу. Но сад не хте ићи. Са шеширом на глави, огртач и не скинувши са себе, седела је у својој соби и прислушкивала. Отуд се чуло весело смејање.

Тако је то трајало седмицама из дан у дан. Вреле сузе су текле по бледим и уским образима младе женице. Али се чува, да те сузе не види муж. Та, за Бога, она хоће да буде храбра и одважна. Али како јој то тешко пада.

Тако је седела и опет једног дана. Прошло је време, у коме је модел обично био код мужа јој Сад је већ могла ући к њему. Оде. Отвори висока врата од радионице и упрепашћена посрну натраг. Модел је само у пола обучен стајао крај уметника. Спустио се к ономе, да га силом пољуби у уста

Сликар је седео пред ногарима и живо се бранио од наложнице.

Кад, ал' наједаред обоје погледају горе.

Млада жена се поче љљати, па онда се сруши. Муж дотрчи и чисто је проклињао риђокосу, која победоносно беше забацила своју главу.

— Чистите се одавде брзо — викне он на њу.

За тим подиже своју жену, па је посади на душеке, тамо у њену кутићу, под палме. Лежала је као мртвац, бледа и непомично. Сликара обузе велика туга. Љуби је, много је љуби, то осећа сад! Он клече крај ње, те јој љубио руке и хладне усне.

— Пробуди се, мила моја! О, боже пробуди се!

Она се помаче. Хтеде да се ослободи.

— Иди . . . опрости . . . остави ме! . . .

Али он је не хте оставити, па ухо јој дошаптавао речи:

— Невин сам, кунем ти се! Она девојка је заљубљена у мене, па шта јој ја могу. Сад ме је први пут пољубила . . . и последњи. . . чујеш ли, мила моја?

Она је лежала са затвореним очима. По лицу јој међу тим текле крупне сузе. Муж је поново пољуби. Још увек беше тако бледа. Он журно оде, да донесе што, што би је освежило. Прилично дуго је трајало, док се вратио натраг.

Жена се усправи. Стаде пред готову слику. Зажарених очију гледала је дивну женску. Како ју је он идеалисао . . . Како је лепа. . . Како је дивна! . . . Али као да је то лепо лице подругљиво гледа!

Дивљи бес је спопаде. Она зграби нож, што је лежао на столу за писање и брзо стаде да пара слику. Двапут . . . трипут. . .

Кад ал' наједаред зачу дреку. То беше њен муж који је баш у тај мах улазио у собу. Дотрча до ње и истргне јој из руке нож. Затим је уздишући гледао упропашћену своју слику.

— То . . . то си учинила?

Жена га погледа са страхом.

Сликар сад подиже руку и показа на врата:

— Иди . . . Одлази . . . То ће нас растави за увек!

Жена се устезала, колебала; за тим склопи руке молећи.

— Одлази! — викну муж у необузданy бесу.

И жена оде. Сликар затвори за њом врата.

Прође дан. Спустила се ноћ. Жена закуца на вратма, али он их не отвори. Сутра-дан рано изјутра стадоше кола под капијом.

Из радионице су изнели кожно сандуче . . . за тим изиђе сликар . . . и оде без опроштаја.

Доцније дођоше друга кола и однеше ногаре и слике, све, што беше његово, пре но што се оженио.

Жена је разрогаченим очима гледала све то.

— Отишао је . . . оставио ме. . . То је немогуће!

Настаде сад жестока борба повређена поноса и вреле љубави.

Прођоше дани, жалосни дани. Молила је, преклињала је оца свог, да он посредује. Стари се међу тим чешао поглави.

— То само ти можеш учинити. То су болови младог, брачног живота. Такви је овај, као шампањ-вино. Што је већа ватра, тим је јача бура. Утишаће се већ. Све ће то бити друкче. С временом ће доћи и мир, промишљеност.

Женица није веровала. Она беше још тако млада. Мислила је, да се то сад већ неће окрепути на боље, никад . . . никад ни до века.

— Иди к њему, дете моје. Ево број стана му. Моли га!

Отишла је. Срце јој је тако лупало, да је мислила угушиће је. Тако је ишла по многим, врло многим прљавим степеницама.

Како га је љубила! Да јој рекне: Остани овде вод мене у овој мојој оскудици, сиромаштини — она би остала. Одрекла би се свега, само да може бити уз њега. Она, размажена господска ћерка, стараће се о свему. Куваће за њега, биће му слушкиња, а он . . он нек' јој буде господар њен!

Све ће то да му каже.

Али кад стаде пред њега, ћутала је, дрхтала и немо је дигла своје руке молећи.

У срцу њену поникле топле речи понизне љубави, не нађоше за се пута да дођу до усана.

— Мислила си, да ти новац твој даје право, да упропастиш и мој рад? Та можеш га наплатити . . . је ли . . . и то сад хоћеш да учиниш?

Тако је јадиковао сликар.

— Својим радом хтео сам да се ослободим од твог новца, који ме понижавао. Нисам тежио за твојим новцем, него за тобом . . . за твојом љубављу! Хтео сам жену, која ће бити моја у радости . . . у жалости ми! Љубила си ме . . . жељно срце своје за то сам ти и поклонио и оно беше твоје. Што те је скренуло с права пута неповерење? Што си сумњала, кад си ме доиста волела?!

Она паде на колена.

— Никад . . . никад више нећу, сумњати... прими ме натраг!

Уметник беше побеђен. Нежно је подиже и притисне на своје груди. Љубав младих срдаца у чистом своме сјају и опет их обузе обоје.

Превео: —к—

купио сам вам и цигље, и израдио сам да се те цигље носе, и видићете да ће се сазидати и црква и школа. Она црква од дасака само је привремена. А ко вас заварава да ће она дашчара остати, ја вам кажем да неће, јер сам ја купио као што рекох и плац, и купио сам и цигље, па ће те до године у зиму имати све готово. За тим још рече: Сад кад сте већ учинили овако, немојте више натраг јер би се тек онда огрешили.

За тим су прошли путници по двору да виде дивну капелу, трапезарију у којој је слика ссоба Срба, па се онда прођоше по дворској башти. У подне био је у двору ручак, где су гости ручали прво једна па онда друга половина, а после ручка ће преко Новог Сада право кући.

»Прво Србље« Сантовачко мали Матија Шишковић био је свуда предмет особите пажње, свако је хтео да га пољуби и дарива, а ти дарови износе укупно на више стотина форинти. Можемо рећи у два реда да су наша браћа Сантовчани на сваком кораку били очарани и оним што су видили, и још више искреним братским дочеком народа нашег.

Путници су после три сахата, кренули се из Карловаца, а у пола шест стигли су у Н. Сад. И ако су се гостољубиви Новосађани ужурбали, да им даду конака и угосте их, изјавили су они, да не могу остати, јер се журе кући, те мисле одма даље, да би могли стићи на конак у Ст. Кер.

На завршетку листа дознали смо, да су Сантовчани остали у Н. Саду да ноће.

О проневери патријарха Бранковића.

Патријархове проневере. Пишу нам из Карловаца: Епископ Змејановић послао је саборском одбору проневере, које су му биле достављене. У двору се хвале да их нема много и да су ситне. Та да! Они не могу ни да замисле да то може бити ужасно, ако се патријарху може доказати ма и неколико, па ма и ситних проневера. Међутим дознајемо с поуздане стране и то, да је неколико посланика нашег народног црквеног сабора поднело саборском одбору писмено, у коме упозоравају саборски одбор на оне проневере које се износе на јавност, те траже да саборски одбор прегледа све књиге а нарочито да узме у извиђај и оне ствари, које се износе против патријарха у јавности.

*

Састанак саборског одбора. Пишу нам из Карловаца: Саборски одбор сазван је у седницу за 14. (26.) т. мес. У овај мах прегледају годишње рачуне народних фондова чланови саб. одбора гг. Рогулић и прота Влаховић. Добро би било кад би том приликом прегледали пригоде саборског одбора, које су заведене под С. О. Ал већ да, и господа су чланови саборског одбора, па је то мучна работа.

*

Како патријарх Георгије помаже своју родбину? О родбини патријарховој писано је више пута, но он се стара вредно о томе, да се може и чешће писати. Ко мисли да патријарх Георгије родбину своју потпомаже искључиво из свога џепа, тај се љуто вара.

Сваки патријарх — па и он је дужан да бар прикладан део даје и на просветне аутономне цељи; та није то његова дедовина, нит је он то стекао, нит му је толики огроман иметак дат само на њега и његове. Патријарх Георгије се и обвезао пред избор свој давати годишње 36 хиљада фор. на просветне цељи, а то би била красна сумица досад. Веома би нас обвезао „С. Сијон“ ако би нам изнео сва његова доброчинства народу, да се види колико је и ту закинуо и од оног скромног обећања.

Но ко да тражи још што од патријарха Георгија?! Пре но што да десницом, дотле је левицом узео трипут толико. Но бар једно се може тражити и од њега, а то је, да своју родбину не помаже на рачун народа. Нека им дели праведније, па ће имати сви, а не да једном рођаку зида палате и купује по неколико спахилука, а друге да му издржавају народни фондови.

Но како је с другим рођацима? Ено н. пр. Летић. Истина, најпре га је натоварио на врат народним фондовима, давши га изабрати по свом „дичном“ саборском одбору за писара код саборског одбора; но заузимањем милостивне ванцирао га је доцније за дворoуправитеља. Но све нам се чини као да он још и данас прима плату писарску из народних фондова.

Другог свога брата од тетке поставио је и опет за писара код конзисторије са платом од 300 фор. и ако уредба наша не зна за два писара. Ваља вам знати да систематизовану плату вуку а и дужност тог једног писара обављају обично два богослова. Но сад је — брату за љубав — створено још једно писарско место на терет — не Георгију — већ народним фондовима. Сестру своју од тетке наместио је за благодејанску куварицу, а Лукијановом млађем брату израдио је стипендију.

Ето тако видите уме трговачки дух Георгија Бранковића свуда да олакша свој прорачун а родбину своју да помаже из туђег џепа.

Заиста имају право деца Израиља што жале „таки женијални трговачки дух“ који на жалост лежи „закопан“ у нашем патријарху. Какав је Börsen-genie пропао у њему, кажу берзијанци за њега. Какав красан Ескамотер! вели покојни Боско.

И имају обоје право. Ж. В.

Политичке вести.

Поравнање. У суботу држана је заједничка министарска конференција, у којој се већало о формулисању ново склопљеног споразума у питању поравнања. У Аустрији ће се оно спровести путем §. 14. а у Угарској изнеће се у среду пред сабор. Основна начела најновијег споразума у главном су ово: царинска и трговачка заједница продужава се до 1907. год. Нова организација банке утврђена је до дуже до 1920. год. али са тим додатком да и она престаје онда ако се царински и трговачки савез не протегне и преко 1907. године.

Конференција мира. Одељење, које се бави проучавањем бриселске конференције, усвојило је у својој последњој седници тачке 2. 3. и 5. а одбацило је 4. тачку. Енглески заступник Ардаг изјавио је, да се Енглеска неможе потписом обвезати онога утаначења које буде потекло из бриселске конференције, али да ће у случају рата упутити своју војску да се равна по том утаначењу и по закључку конференције мира. Председник одсеља Мартенс изјавио је, да Русија и не тражи да државе потпишу уговор, који буде потекао из бриселске конференције, она шта више тражи, да се свака држава обвеже, да ће данашње закључке употребити, кад им војске буду изилазиле на бојно поље. Ардаг је за тим изјавио, да је он изнео само своје мишлење, а да ће у тој важној ствари прво сачекати решење своје владе.

Немири у Турској. На јерменској девојачкој школи у предграђу стамбулском Псоматији, нађен је на зиду прилепљен проглас. У томе прогласу износи се, да је куцнуо час, да се јерменски народ дигне. Критско је питање свршено. Како треба да се спере крв, триста хиљада јермена и с тога треба јермени сви да се дигну. На прогласу том налази се потпис и печат револуционарне уније јерменских патриота у Цариграду. Како се у близини горе речене школе налази касарна и стража то је врло опасно по свакога, који би баш ту прилепио проглас, то се у опште држи да је ова ствар подметнута и да се ишло за тим да се изазову нови покољи против јермена. Турске власти воде строгу истрагу и до сад су многе особе затворене.

Вести из места и са стране.

Змајева прослава. Гости са стране умољавају се да најдуже до 8. (20.) т. м. пријаве приређивачком одбору дан свога доласка и да ли су намерни да суделују у излету на „Плитвичка језера“. Засебни воз полази из Загреба до Огулина (односно до Кошара) у 7 сати пре подне. Карта за особу до Огулина стајаће 1½ фор. а према већем броју излетника биће цена возне карте мања. Кола из Огулина (односно из Кошара) до Плитвички језера стајаће за 3—4 особе 5—6 фор. дневно (скупа са раном кочијашу и коњима.)

Змајева прослава. У славу педесетогодишњице књижевног рада Змај-Јована Јовановића приређује српска црквена певачка дружина „Јавор-Гусле“ у Шиду Змајево вече дана 7. (19.) јуна 1899. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Чист приход намењен је откупу целокупних Змајевих дела.

Прилози на српско народно позориште: 1.) Госпођа Даница Јовановићка, повереница друштвена у В. Кикинди, послала је 7 фор. 30 н. прилога, што су их приложили тамошњи пароси Миша Матејић и Миливој Радовић, сваки по 3 фор. 65 нов. 2.) Г. Јован Малетић, управитељ „Народне Штедионице“ у Т. Бечеју, скупио је и послао 25 фор. 55 н. прилога, а приложили су: 10 фор. 95 н. Јован Малетић, и то по 3 фор. 65 н. за год. 1898, 1899 и 1900; — а за годину 1899. по 3 фор. 65 н.: Миша Ранковић, Ст. Д. Шиљаревић, Милан Нићин и Светолик Радивојевић. 3.) гђа Софија Арк. Павловића у Старом Керу скупила је и послала 51 фор. 10 н. прилога, а приложили су по 3 фор. 65 н. ови: гђа Љубица Драгутина Чолаковића, пароховица, Софија Аркадија Павловића, Зорка Стеве Савина, Драга Стеве Мургашког, Тода удова Гајинова, Јула Пере Куницког, Тода Гавре Бујандрића, Милица Бујандрић, Евица Даше Бељанског, Љуба удова Кобиларова, Јелена Ратка Ракића, Милица Шандора Ботића, Евица Славуја Вујина и Јеца Тоше Ракића. 4.) г. Паја Муачевић у Осеку скупио је и послао 14 фор. 40 н. прилога, а приложили су за месеце јануар и фебруар 1899. по 60 новчића ови родољуби: Пајо Муачевић, Бранко Муачевић, Коста Јосифовић, Сака Јовановић, Душан Гавриловић, Рада Петровић, др. Душан Миланковић, Ђуро Бањанин, Пајо Петровић, Ђура Божић, Јелисава Божић, Владислав Дедић, мајор И. Крбавац, Тошо Илић, Јелка Илић, Јулка Лазић, Драгутин Крга, Милан Крга, Анастасија Крга, Шандор Поповић, Георгина Семјан, Јован Муачевић, Сава Рашковић и Ђуро Рашковић. 5.) г. др. Жарко Миладиновић, адвокат у Руми, уписао се за члана „друштва за српско народно позориште“ са уплатом од 15 фор. чланарине, а са обвезом, да ће остатак од 35 фор., у слислу устава, исплатити у року од три године дана. — Свима родољубивима скупљачима и приложницима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Похвале достојно. Пишу из Беле Цркве „Српству“ да је на Спасов дан тамошње вредно црквено-певачко друштво правило излет у убаву Клисуру и село Белобрешку, којег дана слави тамошња црква. Певачком друштву придружио се и белоцркванski прота г. Конст. Цијук, те је тамошња слава још већма увеличана. Дочек гостију од стране Белобрежана и Дивичина беше ванредан. Још испред села Белобрешке на путу на Локве изађоше коњаници са неколико коња у сусрет. Осим тога долазак у село беше поздрављен прангијама, а цело село беше посуто зеленом травом и окићено лишћем и ћилимима. Вредно певачко друштво појаше службу а отац прота држаше дирљив говор опомињући своје стадо да се чува назаренске секте, проклев сваког, ко би своју прадедовску веру напустио. Око беше поражавајући призор, јер се у селу поговарало, да је председник белобрешке општине Светозар Милиновић одлучио да пређе у назарене, те кад је прота заједно са народом проклињао сваког одпадника, брат истог Светозара не могаше да угуши суze у очима, већ плакаше као мало дете због проклетства на брата свог. После службе беше весеље и наздрављање. Омладина играше а певачко друштво певаше одабране песме. Међутим чланови певачког друштва и угледни трговци у Белој Цркви г. г. Мита В. Јовановић, Мита Бокшар и Мита Ђорђевић-Нанчић не оставише ствар да легне, већ одоше до реченог Светозара Милиновића, да га приволу, да од свог умишљаја одустане. Беше их жао тог човека, иначе ваљаног и трезвеног Србина, да се изгуби у туђем јату, које не зна за Српство, ни за веру прађедовску. Жао их беше тим више, што је породица Милиновића најјача и врло угледна, а сам пак Светозар беше врло равнодушан син наше св. цркве. за коју је он за свог вишегодишњег председниковања уштедио преко 500 фор. што до сад никад не беше случај. И доиста наговором речене господе трговаца а нарочито заузимањем г. Мите Ђорђевића-Нанчића приклони се Светозар и изјави, да ће остати веран својој вери прадедовској и да ће и од сад још више порадити на напретку ове сиромашне општине, којој је он управо и био душа. На ту радосну вест диже се цело село са својим гостима, те одоше дому Светозареву, где их дочека родбина Светозарева са сузама-радосницама, те грлењу и љубљењу домаћина са својима не беше краја. Тако ето изврши добра воља господе излетника, да се спасе једно наше красно село од погибије, те се угуши опасна клица у заметку. Евала учасницима оваке ретке славе и нека им је слава и хвала на лепом и родољубивом заузимању! Хиљадили се и угледали се други на њих! Живели!

Из Македоније. Како је у Македонији види се из дописа из Кукуша који вели: У мало да пукне још један гроб, у мало да падне још једна српска глава, одлети још једна српска душа у јато толиких, које до сад отправи па онај свет небратска бугарска рука. Што не испаде по вољи и плану зликовачког софиског комитета, има се захвалити жртви на жртву обреченој, Јовану Јовићевићу, српском учитељу, и његовој верној другарици присебности, која га ни у најстрашнијим тренутима није остављала. — Од како је г. Јовићевић постао овде наш учитељ, узели су га на зуб Бугараши. Кад прошлогодишњи њихов напад на српску школу и г. Јовићевића није испао онако како су они хтели, а како је желео софијски комитет, решили су да му се по што по то дође главе. Прексиноћ је отишао у варош, забавио се тамо до у сутон и око 8 часова пошао школи, која је на крају вароши, праћен од два суседа грађанина. Дошавши до школе на једно 15—20 корака, поздрави се са тим суседима и упути школи. Није крочио ни три корака кад из једнога сокачића испадоше три зликовца наоружана револверима и као по команди, осуше ватру на Јовићевића. Избацили су на њ осам метака и ранили га у десну ногу. Кад се видео на невољи, Јовићевић потегне иза појаса револвер и подвикне: „Станте, обрђане кукавице“. Кукавице, које само мучки умеју нападати и идмах тутањ ухватити чим пред собом сагледају јунака, а не какву слаботињу, не смедоше сачекати поздрав из револвера Јовановог но прскоше у два правца. Јован се натури за двојицом гледајући да их стигне ако не, једном ногом, а оно метком револверским помрчина заклони зликовце од метака, а једна нога друго не могаде издржати, издаде га и Јован паде таман пред кућом српске учитељице, гђе Лубурићке. Људи, који бејаху истрчали из кућа и пошли да виде, где је пожар, јер су мислили да се пуцњима пожар оглашује, наиђу на њега где пред кућом Лубурићкипом стеже ногу да крв заустави, узму га и однесу у школу. Јављено је одмах власти, те је послана потера, а позван и лекар из Солуна да види г. Јовићевића. Потера није никог ухватила, а неће ни ухватити, јер је стара истина да она никог до сад није могла ухватити, а лекар је јуче дошао и одвео г. Јовичевића у Солун да му се тамо олово из ноге извади.

Цар Никола о васпитању сеоских девојака. Од неког времена почели су у Русији обраћати пажњу на васпитање сеоских девојака у правцу да се спреме за добре домаћице, мајке и раденице. Ради тога су на више места отворене школе, у којима се сеоске девојке уче закону божјем, домаћим женским радовима, градинарству, сточарству итд. У овоме предњаче женска друштва, народни свештеници, учитељи и владике са црквеним школама за сеоске женскиње. Међу владикама највише се одликовао полтавски владика Иларијон. За то му је цар Никола упутно писмо, у коме износи своје царско мишљење о васпитању сеоских девојака. То царево писмо, штампано у „Правительственом Веснику“, гласи овако: „Добро васпитање сеоских девојака за породични живот ја сам увек сматрао за једну од главних задаћа основне наставе. Биће велика корист за народни живот, кад будуће жене и мајке унесу из школе у своју породицу чврста начела вере и наравствености (морала), навику на ред и рад, знање црквеног богослужења и љубав к појању, и оне од њих, које постану учитељице, васпитаће у томе нова поколења. Мени је драго да вам изјавим своје признање на вашем дичном старању, које указујете у полтавској епархији у овоме великом и важном за Русију раду. Препоручујући се вашим молитвама остајем вам благонакљоњен Николај.“

Канал пожаревачки. Врло се сретна писао покренула међу пожаревљанима. Виђенији грађани из Пожаревца раде живо на томе, да се прокопа један канал који би везао саму варош с Дунавом, те би тако Пожаревац добио пристаниште. Нема сумње да ће отуда Пожаревљани имати неоцењиве користи, вели један београдски лист, само не треба да клону духом, јер овај посао и ако је технички врло замашан, ипак је остварљив.

Најновије вести.

Угарски сабор. У седници угарског сабора од среде изнеће министар-председник Сел опширан извештај о споразуму између обе владе у питању поравнања. Владина странка држаће пре седнице саборске своју конференцију.

Пад француског министарства. Министарсто Дипијево пало је. Овај пад беше доста изненадан. Узрок паду Дипијева министарства су интерпелације о најновијим изгредима против Лубеа. Било је више предлога пред комором. Дипи је у више маха изјавио да он усваја само дневни ред Самаде који одобрава држање полиције у оним изгредима и поступак владе. Но комора је усвојила већином гласова (са 366 против 177) предлог Руов, да ће комора потпомагати само ону владу, која ће републиканске установе свом одлучношћу бранити и јаван поредак осигурати. Одмах после гласања министри су напустили саборницу. Председник Лубе уважио је оставку Дипијева министарства.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 1. јуна.

Париз. (Сабор.) Социјалисте су интерпелисале због јучерашњих поступака полиције. Дипи брани полицију. Тражи да се пређе на дневни ред. Одобрива владину изјаву. Сабор усваја међу тим Руанов дневни ред, који гласи: да ће сабор помагати такву владу, која ће бити у положају да одлучно брани републику и ујамчи ред. Министри су предали своје оставке, које је Лубе уважио.

Будимпешта. Министри Лукач, Дарањи, Хегедиш вратили су се из Беча у Пешту.

Париз. Новине доносе да су социјалисте и радикали оборили Дипија, што није хтео да устане против Боадефра и Мерсијера. Поговара се да ће Мелине опет постати министар председник, но поговара се и за Брисона. — Боренер прети у „Ехо де Паризу“ да ће доказати кривицу Драјфусову. — Истражни судија преслушао је јуче Патија.

Трговина.

НОВИ САД, 1. јуна. — Пшеница прве ка квоће фор. 8·70—— н. Пшеница средња ф. 8·30 до 50 нов. Пшеница лакша роба фор. 8·10—20 н. Наполица ф. 7·——50 н. Јечам нови ф. 4·30—50 Зоб ф. 5·20—30 Кукуруз у зрну нови ф. 4·20—30 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 58 фор. Сланина сува 58 фор. дебела лаљена 60 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	35—36 нов.	живе мере
„ средњи . .	33—34 нов.	
„ лаки . . .	30—32 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци . 25—28 нов. по клгр.
Јагњци 6—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

31. маја било је	4·49	мет.
1. јуна било је	4·32	мет

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

У потписаној књижари могу се добити следећа дела:

„Montenegrina“
прилошци историји Црне Горе.
Друго издање на 8°. стр. 183.
Написао
Иларијон Руварац.

Како је прво издање штампано само у 200 примерака са свим понестало, приредио је г. **Димитрије Руварац** друго издање, исправивши све погрешке првога издања.

Ово друго издање може се с пуним правом назвати дивот-издање, како у погледу штампарске израде, тако и хартије. — Цена је књизи **1 фор.** заједно са поштарином.

Животопис Ђорђа Николајевића
митрополита дабро-босанског.
Написао
Димитрије Руварац.
ЦЕНА 50 нов.

АВТОБИОГРАФИЈА
протосинђела Кирила Цвијетковића
и његово страдање
за православље, издање срп. крал. Академије у Београду.
ЦЕНА 75 новчића.

У Земуну, маја 1899.

Књижара
Јована Пуље.

3—3 213

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ.

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ
ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ

упозоравамо сваког, који је вољан за испите школске младежи поклон учинити, да се код нас

НАЈВЕЋИ ИЗБОР
НАГРАДНИХ КЊИГА ДОБИЈА
а уз то
ценом врло јефтином,
јер дајемо сваком поручиоцу
50% ПРИДЕ У КЊИГАМА.

Наш опширан ценовник шаљемо свакоме по жељи о нашем трошку (бесплатно).

Нови Сад. пред Спасов-дан 1899.

С поштовањем
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

197 5—6

Јавна захвала.

Приликом погреба моје супруге **Силвије** долепотписани овим изричем своју најтоплију благодарност гг. свештеницима: преч. Васи Кадићу, Глиши Стајићу, а такође мокринском певачком друштву и г. Ники Николајевићу коровођи; даље гг. учитељима Милану Стојшићу, који је лепим говором у цркви трудно се тугу моју ублажити, и г. Миливоју Толмачевом и осталом грађанству и носиоцима, који изнесте покојницу до вечне јој куће.

Ожалошћени супруг:
Ђура Агрима
ђалински учитељ.

224

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Дана 13. (25.) јуна т. г. одржаваће се у 2 сата по подне у просторији српске црквене општине у Бешки усмена дражба ради издавања под закуп 160 јутара ораће земље на 6 година.

Дражбоватељи имају пре дражбе положити у руке председника 5% жаобину.

Досталац има положити 10% јамчевине. Увјети могу се сваки дан код председника увидити.

Из седнице српске црквене општине.

У Бешки дне 16. (28.) маја 1899.

Петар Крстић, перовођа. **Васа Бајић,** председник.

225 1 1

ТРГОВИНА СА ВИНОМ
У МИТРОВИЦИ.

Овим стављам до знања, да сам отворио трговину са вином у Митровици (у Срему) фрушкогорска улица бр. 37.

Имам изврсна укусна домаћа, стара бела, шиљера и црна вина, — талијанска и из фужине хрватске, а и самотока (Ausbruch) турског.

Цене су умерене, послуга и одправиштво тачно

2—3 215 **ИЛИЈА ВЕРХОВАЦ.**

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ЈОВАНА ПАЈИЧИЋА и СИНА
У ДУНА-АДОЊУ

потребује једног **шегрта**, који би овде могао мађарски језик научити. Осим тога требамо једног спомоћника, који је вешт продавац мануфактурне робе, а да је вичан и у шпецерају. Потребно је знање мађарског језика. Плата по способности од 12—15 фор. месечно Ступити може 14. јуна т. г. 223 2—3

ГРАНД ХОТЕЛ
„ПАРИЗ“
У БЕОГРАДУ

својина српске државе, подигнут на најлепшем месту на **„Теразије“** са ново украшеним салоном за бафу и великим салоном и баштом за пиво, у којем се точи искључиво домаће најизврсније пиво у Србији из »Прве Српске Парне Пиваре« г. Ђорђа Вајферта у Београду, **отворен је 16. маја о. г.**

У истом хотелу имаде 36 врло лепих и здравих а по најлепшем укусу елегантно намештених соба за поштоване посетиоце по умереној цени.

Молимо поштоване посетиоце наше лепе српске престонице Београда за посету, те да се увере о добром и укусном јелу и пићу а тако исто и тачној услузи.

Закупници хотела
204 5 10 **Светозар Боторић и другови**

Рихтеров Анкер-Пен-Експелер
Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то уклањава болове од реуме, ностобоље, расхлађења и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Пен-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи све ознаке (етикету) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. A. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt.

525 39—39

ПРОДАЈА
ШПЕЦЕРАЈСКЕ и МЕШОВИТЕ ТРГОВИНЕ

У Бачкој и потиској вароши са 28000 становника, продајем на врло згодном месту, на ћошку шпецерајску и мешовиту радњу због другог предузимања.

Упитати се ваља у администрацији овога листа.

221 2—3

ОБЈАВА.

НОВОСАДСКА ШТЕДИОНИЦА
ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО

почела је, после спроведене реорганизације своју радњу, те стоји општинству на услузи, које тражи зајма.

НОВОСАДСКА ШТЕДИОНИЦА бави се са сваком радњом, која спада у банковну струку, нарочито прима менице за ескомитирање; издаје предујмове на папире од вредности и на драгоцености; на даље: просте зајмове и зајмове на оброчно одплаћивање на куће и земљиштни посед, који се налази у кр. слоб. вароши Новом Саду на време од 10 до 50 година.

НОВОСАДСКА ШТЕДИОНИЦА прима штедне улоге на књижице и улоге у текућем рачуну уз повољне услове.

Уредовање дневно од 9 до 12 сати пре подне.

УПРАВА.

220 2—10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.